

POLITIET

Øst politidistrikt

Øst politidistrikt

Trusselvurdering 2024-2025

Lokal trusselvurdering Øst pd 2024-2025
Versjon 1.0 / utgitt februar 2025

Innhold

Forord	3
Om rapporten	4
1. Trusler mot offentlig ro, orden og demokratiske verdier	5
1.1. Hatefulle ytringer er vedvarende og stabilt.....	6
1.2. Fare for økt radikaliserings blant yngre	7
1.3 Psykiske helseutfordringer og voldsrisko	8
2. Organisert eller annen alvorlig kriminalitet som truer alminnelig trygghet i samfunnet	9
2.1 Flere kriminelle nettverk er aktive i Øst politidistrikt.....	10
2.2 Kriminelle ungdomsmiljøer utøver volds-, narkotika og vinningskriminalitet	11
2.3 Skytevåpen, eksplosiver og brannbomber	11
2.4 Narkotika.....	12
3. Trusler mot liv, helse og personlig integritet	13
3.1 Transnasjonale seksualforbrytere som reiser via Øst politidistrikt.....	15
3.2 Vold mot barn i førskolealder	15
3.3 Borgervernsgrupper mot personer med seksuell interesse for barn i Øst politidistrikt	15
3.4 Bruk av kunstig intelligens innen seksuallovbrudd.....	16
3.5 Streetmeets forårsaker trafikkfarlig atferd og fare for tredjeperson	16
4 Trusler mot økonomi og arbeidsliv, samt menneskehandel	18
4.1 Økonomisk kriminalitet.....	19
4.2 Arbeidslivskriminalitet	20
4.3 Menneskehandel.....	20
5 Trusler om IKT-sikkerhet og digital infrastruktur	22
6 Trusler mot grensesikkerhet og indre sikkerhet	24
6.1 Irregulær migrasjon til Øst politidistrikt	25
6.2 Misbruk av visumforordningen	26

Forord

Øst politidistrikt utgir for første gang en offentlig versjon av vår lokale trusselvurdering. Vi ønsker, så langt vi har mulighet og anledning, å dele den kunnskapen vi har om kriminalitetsutfordringene i distriktet. Vi mener dette er viktig kunnskap å formidle til innbyggere, virksomheter og samarbeidspartnere.

Det er i det alt vesentlige trygt å bo og drive virksomhet i Øst politidistrikt. Samtidig er det viktig for oss å være tydelige på at vi *har* betydelige kriminalitetsutfordringer. På flere områder ser vi en negativ utvikling. Vi er spesielt oppmerksomme på utviklingen innen barne- og ungdomskriminaliteten, og fremveksten av alvorlig, organisert og skjult kriminalitet. Ulike former for integritetskrenkende kriminalitet – spesielt overfor sårbare og særlig utsatte personer, er også kriminalitetsutfordringer som alltid krever særlig oppmerksomhet og innsats.

Vi lever i en urolig tid. Den sikkerhetspolitiske situasjonen i Europa og verden for øvrig, preger både det nasjonale og lokale trusselbildet. Uroligheter, polarisering og konflikter i helt andre deler av verden, skaper grobunn for konflikter, konfrontasjoner og uønskede hendelser også i vårt distrikt og vår region. Det samlede situasjonsbildet vi må forholde oss til i Øst politidistrikt er derfor sammensatt og komplekst. Det er også i kontinuerlig endring.

Effektiv bekjempelse av kriminalitet starter med et oppdatert og kunnskapsbasert situasjonsbilde. Denne trusselvurderingen er ett av flere bidrag til det. I tillegg til politiets egen informasjon og innsats, er også andre samarbeidspartnere viktige bidragsytere til kunnskap om de kriminalitetsutfordringene vi står overfor. Innbyggere, foreninger, offentlige og private samarbeidspartnere har alle gitt viktige bidrag til den kunnskap vi nå formidler. Takk til alle som bidrar til at vi får oversikt over og kunnskap om kriminaliteten i Øst politidistrikt!

Like viktig som samarbeid om kunnskapsgrunnlaget, er samarbeid om innsatsen og bekjempelsen. Politiet kan ikke forebygge og bekjempe kriminaliteten alene. Samfunnet er avhengig av at *alle* bidrar til å redusere sårbarheter, beskytte enkeltindividet, sikre verdier, dele informasjon, samt avdekke og håndtere hendelser og trusler. Det er bare gjennom et forpliktende samarbeid og samspill vi klarer å motvirke fremvekst og uønsket utvikling av kriminalitet.

Januar 2025
Politimester Cecilie Lilaas-Skari

Om rapporten

Trusselvurdering for Øst politidistrikt beskriver utvalgte alvorlige kriminalitetstrusler som faller inn under politiets samfunnsoppdrag og ansvarsområder.

Formålet med å utarbeide en offentlig versjon av politidistriktets trusselvurdering er å bidra til en felles situasjonsforståelse lokalt, knyttet til utvalgte trusler vi står overfor i 2024-2025. Med trusselvurderingen ønsker vi å danne grunnlag for samhandling med kommuner og andre offentlige aktører, private og frivillige aktører, og med innbyggerne, for å forebygge kriminalitet.

I trusselvurderingen brukes begrepet "rapporteringsperiode". Dette henviser til perioden 01.01.2024-30.08.2024. Trusselvurderingen baserer seg på informasjon som har tilkommet politiet innenfor denne perioden. Informasjon om hendelser som har skjedd utenfor rapporteringsperioden, men som har betydning og relevans for trusselbildet, er også tatt med i trusselvurderingen.

Trusselvurderingen må ses i sammenheng med øvrige nasjonale trusselvurderinger og rapporter utarbeidet av andre i og utenfor politiet.

1. Trusler mot offentlig ro, orden og demokratiske verdier

I dette kapitlet skriver vi om trusler mot offentlig ro, orden og demokratiske verdier. Kriminaliteten skaper utrygghet i det offentlige rom og truer både ytringsfriheten og individets bevegelses- og handlefrihet. Dette omfatter hatmotiverte ytringer, voldshandlinger og aktivisme hvor ulike former for vold kan inntreffe.

Situasjonsbeskrivelse

Politiet sikkerhetstjeneste (PST) fremhevet i sin nasjonale trusselvurdering for 2024 at ekstrem islamisme (IX) og høyreekstremisme (HX) forventes å utgjøre de største terrortruslene mot Norge. Trusselen fra ekstreme islamister er vurdert til å være mer alvorlig enn fra høyreekstremister.

På overordnet nivå kan et betent politisk klima, både på nasjonalt og internasjonalt nivå, forsterke polariseringen i samfunnet. Sårbarheter på individnivå, som arbeidsledighet, det å være voldsutsatt, samt søken etter tilhørighet og spenning, kan fungere som drivkrefter for at mennesker radikaliseres og begår politisk motivert vold.

Israels krigføring mot Hamas i Gaza har et stort radikaliseringspotensial for ekstreme islamister, og konflikten mellom Hamas og Israel fremstår som en driver for både hatkriminalitet og radikalisering.

Både ordensforstyrrelser og skadeverk kan være handlinger som befinner seg i gråsonen for politisk motivert vold, ekstremisme og terrorisme.

Nedadgående rapportering om hatefulle ytringer mot LHBT+-personer retter bekymring om manglende rapportering og tillit til politiets straffesakshåndtering.

Utvalgte alvorlige kriminalitetstrusler

1.1. Hatefulle ytringer er vedvarende og stabilt

Hensikten bak bestemmelsene om hatkriminalitet er å forhindre spredning av hatefulle holdninger rettet mot vernede grupper som nevnt i straffeloven.

Statistikk over anmeldt kriminalitet tilsier at kriminalitetsbildet innenfor hatkriminalitet i Øst politidistrikt i stor grad er stabilt i antall anmeldte straffesaker. Forholdene skjer primært i det fysiske rom, hvor det har vært en nedadgående rapportering om hatefulle ytringer rettet mot LHBT+-personer.

I juni ble en rekke Pride- og LHBT+-relaterte arrangementer gjennomført i Øst politidistrikt uten uønskede hendelser. I forkant av arrangementene var det

noe økt rapportering om hatefulle ytringer mot Pride og LHBT+-personer. De færreste som framsatte trusler hadde en reell voldsintensjon, men flere ytringer inneholdt støtte til bruk av vold. De fleste var yngre med både flerkulturell og etnisk norsk bakgrunn. Ifølge PST står LHBT+-personer sentralt i fiendebildet til personer både med islam- og høyreekstremistisk tankegodt.

De fleste sakene innen hatkriminalitet som anmeldes blir henlagt etter kort saksbehandlingstid. Gjerningspersonen er uidentifisert i noen av sakene, men de fleste sakene omhandler ytringer som befinner seg innenfor skrankene av lovlige ytringer.

Dette kan bidra til å holde liv i negative holdninger og skape avstand og mistillit mellom enkelte grupper og politiet. På lang sikt kan slike ytringer være egnet til å svekke demokratiet, fordi de hatefulle ytringene over tid kan begrense den enkeltes mulighet til å delta i den offentlige debatten, samt skape frykt og sterk bekymring hos grupper og personer som rammes. På lang sikt kan konsekvensene være at diskriminering normaliseres og legitimerer grovere straffbare handlinger og vold. I tillegg kan ekkokamre på nett virke radikaliserende på enkeltpersoner.

1.2. Fare for økt radikalisering blant yngre

Politiet er en sentral aktør i arbeidet med å forebygge og bekjempe radikalisering og voldelig ekstremisme.

Med ekstremisme menes aksept for bruk av vold for å nå politiske, religiøse eller ideologiske mål. En ekstremist aksepterer bruk av vold, men bruker ikke nødvendigvis vold selv. Med radikalisering mener vi en prosess der en person utvikler aksept for eller vilje til eller aktivt støtter eller deltar i voldshandlinger for å nå politiske, religiøse eller ideologiske mål.

PST fremhever i nasjonal trusselvurdering i 2024 at ekstrem islamisme har lav oppslutning i Norge, men ytringer eller handlinger som oppleves som krenkelser eller undertrykkelse av muslimer eller religionen islam, kan bidra til radikalisering og i verste fall motivere til terrorhandling i Norge.

De yngre kan være særlig sårbare, lettpåvirkelige med lav konsekvensforståelse sammenlignet med voksne. I Øst politidistrikt ser man at unge personer har fremsatt ytterliggående ytringer både verbalt og på nettbaserte plattformer. Det er avdekket ulike sårbarheter hos enkelte, som psykisk uhelse og

rusproblematikk. I denne sammenheng kan disse sårbarhetene være egnet til å forsterke en negativ utvikling i et mulig radikaliseringsløp.

Høyreekstreme bevegelser og subkulturer kan være attraktive for unge gutter som lengter etter aksept og en følelse av tilhørighet, ære, makt og spenning. Krenket maskulinitet og mannlig sinne har blitt sett på som en av mange faktorer som har drevet ytre høyres mobilisering de siste årene, fra partier og bevegelser på ytre høyre til høyreekstrem radikalisering på og utenfor nett.

PST knytter særlig bekymring for mindreårige og unge menn som deltar i høyreekstreme digitale, lukkede og åpne, nasjonale og transnasjonale plattformer. Retorikken fremstår som svært grov og unge likesinnede finner enkelt hverandre hvor skillet mellom det virtuelle og virkelige liv viskes ut, noe som kan bidra til å senke voldsterskelen hos enkelte.

I Øst politidistrikt foreligger et bredt aldersspenn blant personer som har et uttalt høyreekstremistisk tankegodt. De yngste personene har noen fellestrekk som ulike former for utenforskap, psykisk uhelse og enkelte er omhandlet med voldskapital.

I tillegg til aktivitet i det digitale rom, knyttes det økt bekymring om personer med et høyreekstremistisk tankegodt som samles i det fysiske rom. I Øst politidistrikt har noen menn hatt flere samlinger på Østlandet, hvor kampsport og våpentrening har stått på agendaen. Gruppen er samlet om felles ideologi om å rendyrke den ariske rase. Gruppen har en nasjonal kanal som knyttes til tilsvarende fora i USA og Sverige.

Hva som kan være utløsende faktorer eller drivkrefter for at personer radikaliseres vil variere og kan være utfordrende å

forutse. Det kan være personlige forhold, men også hendelser og utviklingstrekk som skjer på det lokale, nasjonale og internasjonale plan kan trigge en slik utvikling.

Unge i Øst politidistrikt vil fortsatt finne sammen på ulike arenaer som kan ha et stort radikaliseringspotensial. Arenaer som appellerer til barn og unge som opplever ulike former for utenforskap i samfunnet. Enkelte kan risikere å radikaliseres i møte med karismatiske meningsfeller og ideologiske forbilder som kan bidra til å legitimere bruk av vold hos unge som allerede besitter voldskapital i Øst politidistrikt.

1.3 Psykiske helseutfordringer og voldsrisiko

Kripos publiserte i 2022 rapporten "Vold begått av personer med alvorlige psykiske lidelser". Rapporten underbygget en økning i voldsutøvelse blant personer med alvorlig psykisk lidelse.

Forskning har vist at personer med psykiske lidelser som hovedregel ikke utøver vold, men at psykiske lidelser i samspill med rusavhengighet og andre sosiale og biologiske faktorer, slik som voldshistorikk, kan medføre økt risiko for voldelig atferd.

Utvalget i NOU-rapporten (2010:3) påpeker at personer med pågående rusmiddelmisbruk og samtidig alvorlig psykisk lidelse eller alvorlig personlighetsforstyrrelse, og som tidligere har forøvet vold, bør få særskilt oppmerksomhet og oppfølging.

Øst politidistrikt forventer at personer med sårbarheter som blant annet rusproblematikk og tidligere voldshistorikk, i samspill med psykisk uhelse vil fortsette å utgjøre en trussel. Truslene vil i stor grad rette seg mot personer i offentlige myndighets- og hjelpeapparater, samt uskyldig tredjeperson.

2. Organisert eller annen alvorlig kriminalitet som truer alminnelig trygghet i samfunnet

Med trusler mot alminnelig trygghet i samfunnet menes i denne sammenheng organisert kriminalitet og kriminelle nettverk. I dette kapitlet skriver vi om kriminelle nettverk, kriminelle ungdomsmiljøer, skytevåpen i det offentlige rom, eksplosiver, innførsel og produksjon av narkotika og mobil vinningskriminalitet.

Situasjonsbeskrivelse

Den alvorlige organiserte kriminaliteten i Øst politidistrikt preges av at distriktet har flere grenseoverganger, samt landets hovedflyplass. Dette medfører gode reisemuligheter med bil og fly til kriminelle i andre land. Dette gjør at distriktet er blant de viktigste transittstedene for innførsel av narkotika og skytevåpen til Norge, og er en sentral arena for flere transnasjonale kriminelle nettverk som utøver kriminalitet som rammer Øst politidistrikt på både norsk og svensk side av grensen.

Sverige var i 2023 preget av konflikt innad i, og mellom, kriminelle nettverk som førte til gjentatte voldshandlinger i både private og offentlige rom, hvor skytevåpen og eksplosiver ble brukt for å ramme nettverksmedlemmene og deres familier. Det har vært flere voldshendelser i Øst politidistrikt som ligner på de som har blitt gjennomført i Sverige, og hvor aktører tilknyttet svenske nettverk har vært involvert.

Det er flere aktive kriminelle nettverk i Øst politidistrikt. Blant de etablerte nettverkene politiet kjenner til har det vært en dreining mot en tilbaketrukket kriminalitetsform hvor de i større grad enn tidligere forsøker å unngå konflikt. Det er også flere nyetablerte og flyktige grupperinger av ungdom og unge voksne som utøver noe organisert narkotika- og voldskriminalitet i Øst og nærliggende distrikter. Selv om enkeltpersoner i de unge grupperingene har knytninger til mer etablerte nettverkspersoner, fremstår kriminaliteten de unge grupperingene utøver i stort å være isolert fra eldre etablerte kriminelle nettverk.

Utvalgte alvorlige kriminalitetstrusler

2.1 Flere kriminelle nettverk er aktive i Øst politidistrikt

Situasjonsbildet knyttet til kriminelle nettverk¹ er komplekst. Blant navngitte nettverk som er aktive i Øst politidistrikt er både gjenger som baseres på felles historikk, bosted, identitet eller omgangskrets, eksempelvis familiebaserte bedrageri- og narkotikanettverk, 1% MC-klubber, og multikriminelle etniske nettverk. Ikke-navngitte nettverk bestående av veletablerte enkeltaktører med egne nettverk av samarbeidende personer utgjør også en betydelig kriminalitetstrussel.

Det finnes i tillegg flere ungdomsgrupperinger i distriktet som bedriver narkotika- og voldskriminalitet.

Flere av gjengmiljøene på Østlandet baserer seg på de gamle gjengene som opererte i Oslo og Øst politidistrikt på 1990- og 2000-tallet. Miljøet har i dag et dynamisk persongalleri med flere selvstendig opererende aktører som utgjør en kriminalitetstrussel. Disse er mest aktuelle innen narkotikakriminalitet, hvor de innfører og omsetter ulike typer narkotika. I forlengelsen av dette er de også involvert i kriminalitet relatert til blant annet vold, våpen og økonomi.

---

¹ *Kriminelle nettverk* er et samlebegrep for miljøer, gjenger eller sett av individer som er knyttet sammen gjennom kriminalitet.

Noen av de mest aktuelle konfliktlinjene blant kriminelle nettverk i Øst politidistrikt har de siste årene vært konflikter internt i enkelte miljøer eller mellom ulike gjenger. Yngre miljøer av narkotika-selgere utøver også vold, ofte i forbindelse med narkotikasalg og rivalisering mellom enkeltpersoner.

Flere internasjonale kriminelle nettverk innfører og distribuerer narkotika til Øst politidistrikt. I tillegg blir distriktet også brukt som et transittområde for innføring av narkotika som videre transporteres til andre steder i Norge.

2.2 Kriminelle ungdomsmiljøer utøver volds-, narkotika og vinningskriminalitet

De kriminelle ungdomsmiljøene i Øst politidistrikt utgjør primært en kriminalitetstrussel innenfor narkotikaomsetning, vold/trusler og personran av andre ungdommer. Tilhørighet og deltakelse i kriminelle ungdomsmiljøer medfører også en økt risiko for rekruttering til kriminelle nettverk.

Blant annet begås Vipps-ran og personran av jevnaldrende, hvor merkeklær og personlige eiendeler synes å være et enkelt mål. I tillegg er ungdom involvert i trafikkovertrедelser, narkotikalovbrudd og seksuallovbrudd. Videre er det også flere registrerte forhold på motarbeiding av rettsvesenet, herunder at de siktede i straffesaker har forsøkt å påvirke fornærmede eller vitners forklaringer til politiet.

En rekke ungdom har tilgang til både stikk- og skytevåpen. Våpen brukes blant annet i forbindelse med trusler og gjeldsinnkreving. Det er et mindretall ungdommer som bevæpner seg med og/eller benytter våpen i forbindelse med voldshendelser. Det er likevel å forvente at ungdommene som bevæpner seg med våpen kommer til å benytte seg av disse

dersom de involveres i en voldshendelse, og at slike hendelser vil bli gjengjeldt ved bruk av alvorlig vold.

Det har vært flere alvorlige hendelser knyttet til konflikter blant ungdomsmiljøer. Konfliktene har også involvert eldre aktører. Eldre etablerte kriminelle aktører er blant de som distribuerer narkotika for videresalg til ungdom i politidistriktet.

Intensjonen til kriminelle ungdomsaktører fremstår som sammensatt. Det antas at enkelte begår kriminalitet for egen økonomisk vinning, mens andre fremstår å ha intensjon om å være del av kriminelle ungdomsgrupperinger i søken etter tilhørighet og beskyttelse.

Øst politidistrikt forventer at mindreårige vil fortsette å begå omfattende kriminalitet, herunder voldskriminalitet, narkotikaovertrедelser, personran, bæring av kniv, med mer. Det forventes at knytninger og tilhørighet til kriminelle ungdomsgrupperinger medvirker til at mindreårige rekrutteres til mer omfattende kriminalitet.

2.3 Skytevåpen, eksplosiver og brannbomber

I 2024 har det vært flere hendelser hvor personer har blitt skutt i det offentlige rom. Skytevåpen har også blitt avfyrt i det offentlige rom, uten at dette har medført personskade. Det har også vært trusselhendelser der replika-, gass- og luftvåpen har vært båret og avfyrt på offentlig sted. Disse kan ofte se ut som skarpe våpen og dermed inneha samme skremsepotensial.

I rapporteringsperioden er det gjort flere funn av improviserte eksplosive innretninger (IED) og bestanddeler for å lage bomber. Et fåtall av funnene er gjort i det offentlige rom. I oktober 2023

detonerte eksplosiver ved inngangspartiet til en bolig i Drøbak. Det var flere personer tilstede i huset, men ingen ble skadet av detonasjonen.

Det har vært flere tilfeller hvor det har vært brukt molotov-cocktails² mot private eiendommer i Øst politidistrikt. Bestanddeler for fremstilling av molotov-cocktails er tilgjengelig på det legale markedet og er enkel å lage. I tillegg fremstår det som at det er lav opplevd skaderisiko ved bruk av slike.

2.4 Narkotika

Øst politidistrikt er et grensedistrikt hvor illegal virksomhet utnytter mulighetsrommet med grensepasseringer på land, med fly eller via sjøveien. Innførsel og distribusjon av narkotika utgjør den økonomiske grunnmuren til flere kriminelle nettverk, og det antas at det fraktes store mengder narkotika til og via Øst politidistrikt i regi av nasjonale og internasjonale narkotikanettverk.

De fleste innførslene til Øst politidistrikt kommer via Svinesund tollsted. Ved de største innførslene benyttes oftest bil eller vogntog som fraktmiddel. Andre aktuelle innførselsmetoder er via innsjekket bagasje om bord på fly eller ved postfor-sendelser. Majoriteten av narkotikaen som er beslaglagt er cannabis og kokain.

I 2023 og 2024 har et klart flertall av rapporteringene om narkotikaproduksjon i Øst politidistrikt omhandlet dyrking av cannabis. Dyrkingen foregår ofte i privatboliger. Majoriteten av cannabisplantasjene som er omhandlet fremstår å være småproduksjon til eget bruk og/eller

salg til et mindretalls personer.

2.5 Tyverier av Toyota Landcruisere

I 2024 har det blitt stjålet et høyt antall biler av typen Toyota Landcruiser på Østlandet, herunder også i Øst politidistrikt. Felles modus for tyveriene antas å være hacking av kjøretøyenes kontrollsystem, da eierne av kjøretøyene ikke har hatt nøkler på avveie. Metoden innebærer at gjerningspersonene har skaffet seg tilgang til bilens kontrollsystem ved å benytte ekstern teknologi, og således starte bilen uten bruk av nøkkel.

De mistenkte og siktede i tyveriene har som fellesnevner å være utenlandske statsborgere, og at de har reist inn i Norge kort tid forut for gjerningstidspunktet. Ved innreise fra Sverige til Norge har gjerningspersonene ved gjentatte anledninger benyttet mindre grenseoverganger i Øst politidistrikt. Etter gjennomførte tyverier ble bilene i flere av tilfellene påført falske eller stjålne kjennermerker. Disse ble enten medbrakt ved innreise, eller stjålet i Norge kort tid i forveien. Et ukjent antall av bilene ble fraktet ut av Norge kort tid etter gjennomført tyveri.

Politiet forventer at mobile vinningskriminelle vil benytte fremgangsmåten også i 2025, med mindre sårbarheten lukkes. Videre er det forventet at mobile vinningskriminelle vil ta i bruk lett tilgjengelig teknologi for å utnytte oppdukkende sårbarheter hos bilmerker i fremtiden. Hva slags teknologi som vil benyttes vil i denne sammenheng kunne variere basert på bilers sårbarheter og den teknologiske utviklingen.

---

² Molotov-cocktails er en improvisert brannbombe bestående av en flaske med bensin og brennbart

materiale. Bomben antennes og kastes mot målet hvor den knuser og tar fyr.

3. Trusler mot liv, helse og personlig integritet

Med trusler mot liv, helse og personlig integritet menes i denne sammenheng vold og seksuelle overgrep mot barn og voksne. Vold og seksuelle overgrep begås både i det offentlige- og private rom, samt på internett. Trusler mot personlig integritet inkluderer også krenkelser av identitet og verdighet.

Situasjonsbeskrivelse

Omfanget av registrerte anmeldelser innen sakstypen seksuallovbrudd har hatt en svak jevn økning over flere år. Registrerte saker i denne rapporteringsperioden viser en liten nedgang i antall saker sammenlignet med samme periode i fjor.

Når det gjelder seksuallovbrudd der barn er fornærmet, det vil si saker der fornærmede er under 18 år, ikke medregnet befatning med overgrepsmateriale, er det i rapporteringsperioden registrert et noe lavere antall saker enn de fem foregående årene. Aldersgruppene med flest fornærmede i disse sakskategoriene er, i synkende rekkefølge, 15, 13 og 14 år.

Antall saker registrert som voldtekt av fornærmede over 14 år, med gjerningstidspunkt innenfor samme tidsrom som årets rapporteringsperiode, viser en svak nedadgående trend de siste årene. Festrelaterte voldtekter er den kategorien hvor det er flest anmeldelser. Mistenktes bopel eller andre steder disponert av mistenkte er der hvor størst andel av voldtektene er oppgitt å ha skjedd, etterfulgt av fornærmedes bopel eller andre steder disponert av fornærmede. I om lag en fjerdedel av voldtektssakene var fornærmede mellom 15 og 17 år.

I rapporteringsperioden har det vært en økning i antall registrerte straffesaker som etterforskes som mishandling i nære relasjoner³, etter flere år med jevnt sakstilfang.

Drap

Partnerdrap fikk oppmerksomhet i mediene i begynnelsen av 2024, hvor det nasjonalt ble omtalt som en opphopning i partnerdrap. Hvert fjerde drap i Norge begås av en person avdøde har hatt en kjærlighetsrelasjon til. I rapporteringsperioden er det begått fem drap i Øst politidistrikt. I et flertall av sakene var det en familiær relasjon, hvor avdødes søsken, forelder eller barn er siktet. Samtlige drap har funnet sted i private hjem.

Oversikt over antall drap etterforsket av Øst politidistrikt viser at 2024 så langt ikke utmerker seg.

---

³ Eksempler på nær relasjon er barn, foreldre, nåværende eller tidligere partner.

Utvalgte alvorlige kriminalitetstrusler

3.1 Transnasjonale seksualforbrytere som reiser via Øst politidistrikt

Flere personer med seksuell interesse for barn reiser via Oslo Lufthavn Gardermoen (OSL) for å begå seksuelle overgrep mot barn i andre land. Destinasjonene omtales som risikoland og er ikke tilknyttet et geografisk område, men land med fattigdom hvor det er tilgang på sårbare barn, samt lavere risiko for å bli anmeldt og straffeforfulgt. Slik kriminalitet begås både av personer som reiser med hensikt å begå overgrep, og personer som utfører overgrep spontant dersom de befinner seg i en situasjon som gjør det mulig. Flere norske statsborgere som er dømt for alvorlige og gjentatte seksuelle overgrep mot barn har ingen reiserestriksjoner.

3.2 Vold mot barn i førskolealder

Barn som utsettes for vold av sine omsorgspersoner kan få varige mén. Det kan medføre endringer i hjernens struktur og funksjon, og vil kunne gi fysiske, psykiske og atferdsmessige konsekvenser som kan vare livet ut. Skadevirkningene ved vold blir større desto yngre barnet er når det utsettes for vold. Mindre alvorlig fysisk vold fra foreldre fordeler seg jevnt i befolkningen, mens grov vold mot barn er vanligst i hjem med utfordringer knyttet til rus, psykisk sykdom og økonomiske problemer.

I Øst politidistrikt har det vært flere tilfeller hvor omsorgspersoner har utøvd vold mot barn i førskolealder. Volden har funnet sted i familier med ulike bakgrunner, og det fremstår som volden er relatert til frustrasjon og sinne hos den voksne, og ikke som et middel til bruk i oppdragelsen.

3.3 Borgervernsgrupper mot personer med seksuell interesse for barn i Øst politidistrikt

Det har over år eksistert ulike borgervernsgrupper mot personer som har begått eller ønsker å begå seksuelle overgrep mot barn i Norge. En modus som brukes kan være å eksponere personer med navn og gjerningsbeskrivelse, ofte fra domfellelser, på sosiale medier. I andre tilfeller arrangeres avtaler om møter med fiktive barn i den hensikt å begå overgrep, og vedkommende konfronteres med dette ved fremmøte.

Slike konfrontasjoner har vært rettet mot personer bosatt i politidistriktet. Delaktige personer har vært 15-19-årige gutter, og de fornærmede voksne menn. Konfrontasjoner har innebefattet grov vold begått av flere i fellesskap.

Enkelte hendelser er også profittmotivert, hvor det trues med å dele informasjon om forsøk på å tilegne seg nakenbilder av en mindreårig, dersom mottaker ikke betaler et betydelig beløp. Slike trusler rettes både digitalt, og i det fysiske rom.

I de tilfellene hvor gjerningspersonene ikke er drevet av profitt, fremstår motivasjonen sammensatt. Uttalelser som at grunnen til at pedofile blir banket opp av barn, er at politiet ikke tar tak i det, gjenspeiler en tanke om rettferdiggjøring og legitimering av vold. Motivene for å innta rollen som borgervern samsvarer imidlertid ikke nødvendigvis med øvrige holdninger til samfunn og lovlydighet.

Øst politidistrikt har grunn til å tro at de fleste som støtter det omtalte borgerverns fenomenet har negative holdninger til politiet.

Politiet er kjent med at det finner sted flere hendelser knyttet til fenomenet enn det som blir anmeldt. Skammen forbundet med seksuelle overgrep mot barn og frykt for strafferettslige konsekvenser antas å være årsaken til at de fornærmede ikke varsler politiet, selv etter å ha blitt utsatt for grov vold. Gjerningspersonene varsler heller ikke politiet selv om de besitter informasjon om mulig avtale om møte for å begå overgrep mot mindreårige.

Øst politidistrikt forventer at personer med intensjon om å ha seksuell omgang med mindreårige, vil bli fysisk konfrontert i Øst politidistrikt i løpet av det neste året. Politiet tror også at blant de som konfronterer personer, vil noen bruke vold. Opplysninger om antatt seksuell interesse for barn vil bli brukt av aktører motivert av profitt, som middel til utpressing med økonomisk motiv.

3.4 Bruk av kunstig intelligens innen seksuallovbrudd

Kunstig intelligens (KI) trådte for alvor inn i det offentlige ordskiftet i 2023 og blir trukket fram som en driver for kriminelle aktører innen flere kriminalitetsområder. Seksuallovbrudd er ett av kriminalitetsområdene som framheves, og spesielt når det gjelder overgrepsmateriale.

Generativ KI (GKI) refererer til en undergruppe KI-systemer som kan generere tekst, kode, bilder, video, lyd eller andre medie- eller datatyper, basert på inndata. Selskaper som utvikler kommersielle GKI-modeller forsøker å hindre at modellene genererer materiale som er ulovlig eller støtende. Ikke-kommersielt utviklede GKI-modeller kan imidlertid være laget uten slik sensurering.

Bruk av generative språkmodeller gjør det enklere for overgripere å kontakte barn uavhengig av språkferdigheter.

Bedre internettilgang i land med stor andel sårbare barn øker dette handlingsrommet ytterligere.

KI-generert bilde- og videomateriale blir mer og mer fotorealistisk. Politiet er bekymret for at utviklingen vil medføre at mye tid og politiresurser vil gå med til å forsøke å identifisere barn i overgrepsmateriale, der barnet ikke eksisterer i virkeligheten.

Det er hittil identifisert kun et fåtall straffesaker i Øst politidistrikt som involverer KI i konteksten av kriminalitet som krenker seksuell integritet.

På bakgrunn av økende synlighet og tilgjengelighet av KI-tjenester tror Øst politidistrikt at overgrepsmateriale av barn, som helt eller delvis er generert ved bruk av KI, kommer til å øke i omfang det neste året.

Ekte overgrepsmateriale eller seksualisert materiale av voksne hvor de impliserte ikke vil vedkjenne seg innholdet, vil i noen tilfeller vil bli forsøkt forklart som KI-generert. Det er usikkert hvordan dette vil påvirke behandling og irettføring av straffesaker der dette aktualiserer seg.

3.5 Streetmeets forårsaker trafikkfarlig atferd og fare for tredjeperson

Streetmeet-problematikken utgjør en vedvarende kriminalitetstrussel i Øst politidistrikt som følge av høyrisiko trafikkatferd. En direkte konsekvens er at uskyldig tredjeperson settes i fare.

Streetmeet-miljøet har hatt økt tilslutning over flere år, og tilhørighet til miljøet fremstår å være populært blant unge bilentusiaster. Miljøet og dets aktiviteter har medført vedvarende og hyppige utfordringer i politidistriktet. Politiet er kjent med at kriminalitetsutfordringen er både regional og internasjonal.

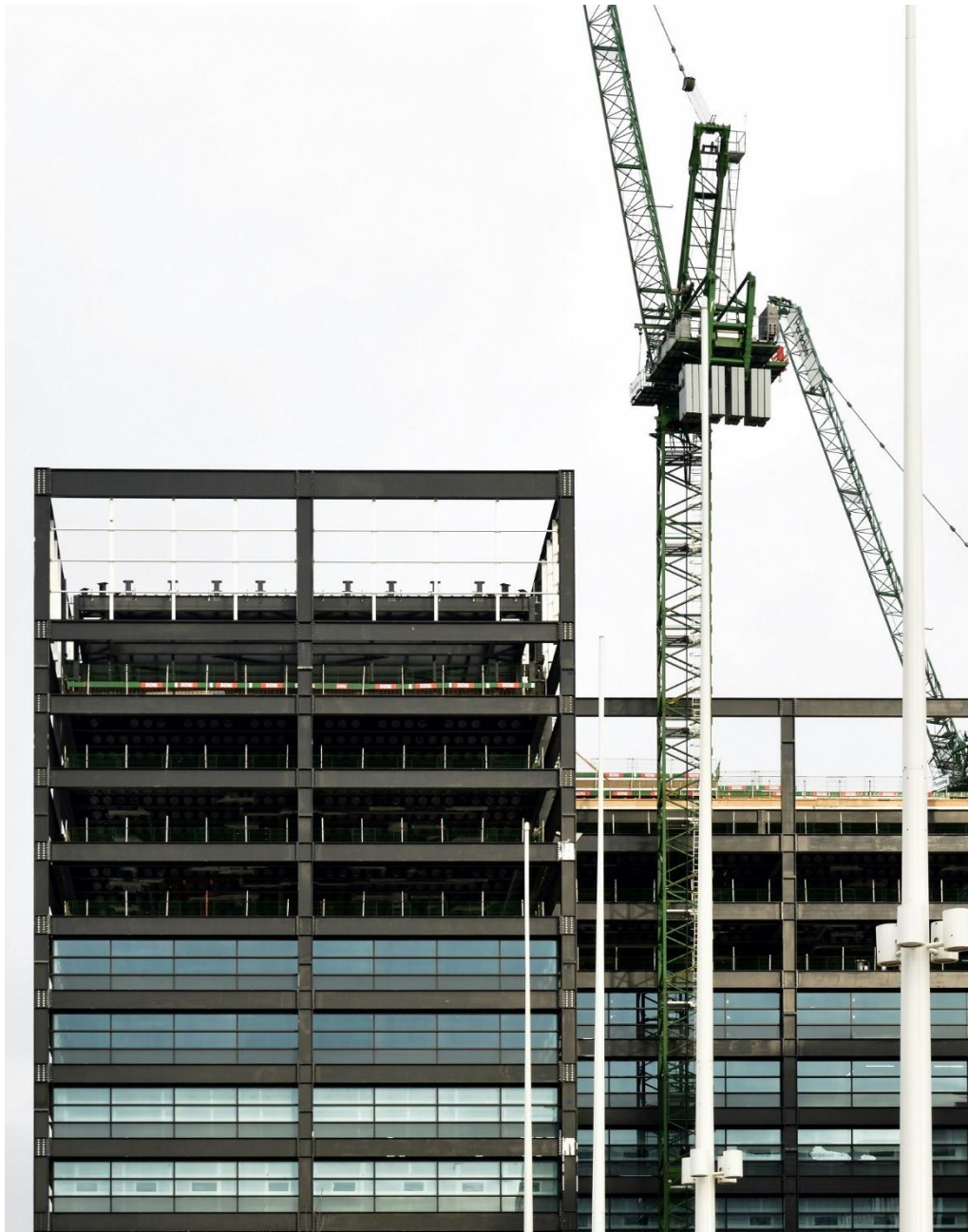
I 2024 har det blitt gjennomført gjentatte streetmeets i Øst politidistrikt. Treffene og kjøreatferden har medført høyrisiko trafikkatferd, herunder kappkjøring og kjøring i svært høye hastigheter, nedstengning av offentlige veistrekkninger, samt gjentatte ordensforstyrrelser i forbindelse med at hundretalls bilentusiaster samles i industriområder.

Flere lokale og regionale grupperinger opererer i Øst politidistrikt. Enkelte av grupperingene samarbeider med, og lar seg inspirere av, tilsvarende grupperinger i Sverige. Enkelte av grupperingene består av 50-60 unge bilentusiaster som

aktivt gjennomfører streetmeets, både i Norge og utlandet.

Aktørene benytter seg av sosiale medier til promotering av aktivitetene og miljøet. Politiet antar at promoteringen medfører økt rekruttering til miljøet, samt en legitimering av høyrisiko trafikkatferd.

Politiet forventer at streetmeet-aktiviteter fortsatt vil utgjøre en vedvarende kriminalitetstrussel i Øst politidistrikt, og at uskyldig tredjepart vil settes i fare som følge av høyrisiko trafikkatferd på offentlig vei.

4 Trusler mot økonomi og arbeidsliv, samt menneskehandel

Med trusler mot økonomi og arbeidsliv menes kriminalitet som rammer både privatpersoner, næringsliv og velferdssamfunnet ved å forårsake økonomiske tap og undergrave legale strukturer, opparbeidede rettigheter i arbeidslivet og et fritt og rettferdig marked.

Arbeidslivskriminalitet (a-krim) er en samlebetegnelse for handlinger som bryter med norske lover om lønns- og arbeidsforhold, trygder, skatter og avgifter, gjerne utført organisert, som utnytter arbeidstakere, virker konkurransevridende og undergraver samfunnsstrukturen. I tillegg kan det inkludere kriminalitetsformer som faller utenfor begrepet økonomisk kriminalitet, som eksempelvis menneskehandel.

4.1 Økonomisk kriminalitet

De driverne Øst politidistrikt anser å ha størst påvirkning for utviklingen av økonomisk kriminalitet det kommende året er digitalisering og prioriteringen av kriminalitetsområdet i samfunnet.

Økokrim påpeker at politiet i Norge henger bakpå den teknologiske utviklingen. Kriminelle tar raskt i bruk ny teknologi. Politiet må imidlertid forholde seg til lover, regler og retningslinjer før ny teknologi kan tas i bruk. Dermed øker gapet mellom de kriminelles og politiets bruk av teknologi, noe som gir de kriminelle økt handlingsrom i utøvelsen av kriminalitet.

Det er anmeldt over 3000 saker vedrørende økonomisk kriminalitet i Øst politidistrikt i 2024. Dette er en økning på ca. 300 straffesaker sammenlignet med samme periode i 2023. 2/3 av økningen er knyttet til bedragerisaker, mens 1/3 primært er knyttet til grovt underslag, grovt heleri, grov hvitvasking, grovt skattesvik og lønnsstyveri. 1 av 3 saker henlegges på grunn av manglende opplysninger om gjerningsperson.

Den vanligste modusen for bedragerier er ved bruk av "spoofing"⁴ og sosial manipulasjon. Dette gir en falsk forståelse for at man snakker med en tillitsperson (fra f.eks. bank, politi, Skatteetaten osv.) og blir forledet til å gi fra seg sensitiv informasjon. Dette kan være bank-id og personopplysninger som navn, adresse og pin-kode til betalings- og kredittkort.

Det er en rekke utfordringer og sårbarheter knyttet til forebygging og bekjempelse av økonomisk kriminalitet. Det vises til regjeringens St. Melding nr. 15 (2023-2024) hvor det blant annet slås fast at politiet har for lite kompetanse og ressurser på området og at myndighetene fortsatt ikke lykkes med inndragning.

Øst politidistrikt inndrar lite i forhold til estimerte overslag over hvor stort utbytte fra kriminalitet er. På landsbasis anslår fagpersoner at dette tilsvarer mellom 50-100 milliarder kroner i året. Videre anslår Økokrim i sin nye nordiske trusselvurdering at kriminelle i Norden tjener ca. 9 milliarder bare på digitale bedrageri.

Rapportering på bruk av profesjonelle tilretteleggere⁵ viser at Øst politidistrikt har lignende utfordringer som beskrevet av Økokrim i deres rapport fra 2021 om profesjonelle aktører.

Sommeren 2024 kom det rapportering om en ny modus knyttet til økonomisk kriminalitet. Modusen gikk ut på å lage fiktive protokoller fra fiktive generalforsamlinger i virksomheter hvor man byttet styrets leder og sendte inn disse til Brønnøysundregisteret. Ved å ta kontroll over selskapet på denne måten kan kriminelle ta opp lån og kreditt i selskapet og la tidligere eier og styrets leder stå

⁴ Spoofing er en teknikk som gjør at svindlere kan utgi seg for å kontakte deg fra et norsk nummer eller trygg IP-adresse. For å utføre spoofing på telefon bruker svindlerne en programvare som maskeer det originale nummeret de ringer fra. Dermed kan samtalen se ut som at den kommer fra et

norsk nummer, noe som ofte vekker mer tillit enn utenlandske numre.

⁵ Regnskapsførere, advokater, eiendomsめglere mm. som tilrettelegger for kriminalitet.

igjen med ansvaret. Øst politidistrikt har sett bruken av denne fremgangsmåten i flere tilfeller.

4.2 Arbeidslivskriminalitet

De driverne Øst politidistrikt anser å ha størst påvirkning på utviklingen av utnyttelse til arbeid det kommende året, er tilgjengelighet av flyktninger/asylsøkere og/eller utenlandske arbeidstakere, større kriser og/eller krig samt prioriteringen av kriminalitetsområdet i samfunnet.

Det er fortsatt knyttet stor usikkerhet til det faktiske omfanget av a-krim i Øst politidistrikt. Øst politidistrikt har i 2023 og 2024 sett flere sentrale aktører innen a-krim. Flere av virksomhetene har knytninger til, styres eller påvirkes av etablerte kriminelle.

Lønnstyveri er en av de største truslene og har konsekvenser for arbeidstakerne og utgjør en trussel for samfunnet ved at det virker konkurransevridende. Ofte foregår det også annen kriminalitet i de virksomhetene hvor det rapporteres om lønnstyveri. Det vanligste er brudd på arbeidsmiljøloven, stråmannsvirksomhet og økonomisk kriminalitet, men det er også rapportert om utnyttelse i form av trusler.

Lønnstyveri ble implementert som en egen bestemmelse i straffeloven i januar 2022. De fleste sakene i 2024 er henlagt på grunn av manglende saksbehandlingskapasitet. Det er hovedsakelig virksomheter i bygg og anleggsbransjen som er anmeldt.

Øvrig rapportering, og da særlig fra Arbeidstilsynet og Fair Play Bygg viser at denne kriminaliteten trolig fortsatt er langt mer utbredt enn det politiet i Øst politidistrikt får kjennskap til.

De kommende årene planlegges det flere større offentlige utbygginger innenfor infrastruktur, offentlig transport, og annet i Øst politidistrikt. Det er tidligere avdekket av Nasjonalt tverretatlig analyse- og etterretningssenter (NTAES) at kriminelle er anbudsvinnere i slike utbygginger. Øst politidistrikt forventer at dette vil fortsette å være tilfelle det kommende året. På grunn av lav oppdagelsesrisiko over tid vil enkelte kriminelle aktører kunne fremstå som lovlige. I 2022 løftet NTAES frem at innhenting av politiattest som et svært viktig tiltak for å forhindre at offentlige oppdragsgivere ansetter kriminelle aktører.

4.3 Menneskehandel

Menneskehandel er når en person ved hjelp av enten vold, trusler, misbruk av sårbar situasjon eller annen utilbørlig atferd tvinger, utnytter eller forleder noen til f.eks. prostitusjon og/eller tvangsarbeid. Hvis mindreårige utnyttes, kreves ikke bruk av vold, trusler eller annen utilbørlig atferd for at handlingen skal anses som menneskehandel.

De driverne Øst politidistrikt anser å ha størst betydning for utviklingen av menneskehandel til seksuell utnyttelse det kommende året, er større kriser og/eller krig samt influensere eller andre personer/grupper som får stor påvirkningskraft, og som har lignende typer syn på kjønnsroller og seksualitet som Andrew Tate.

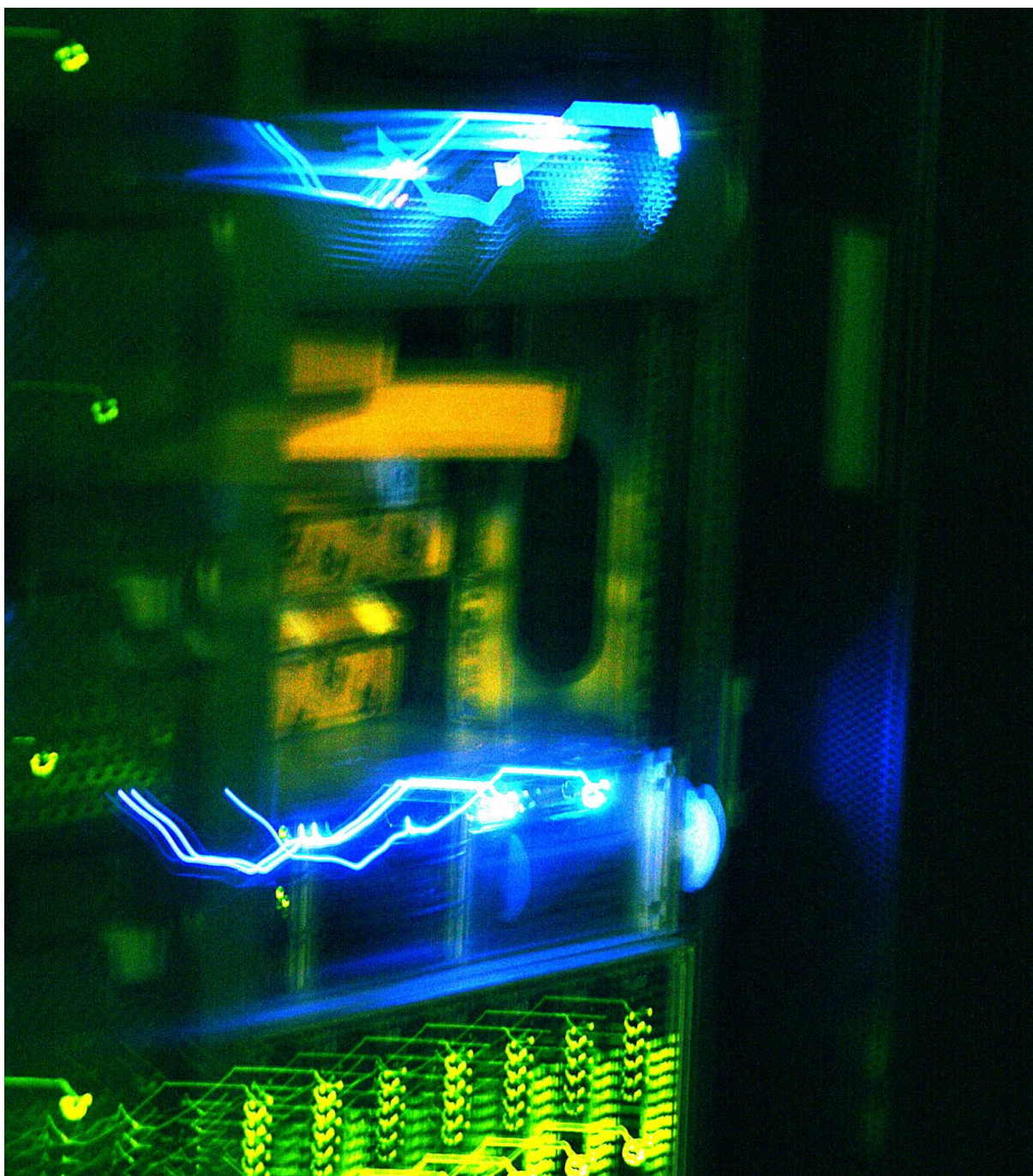
Norge er forpliktet gjennom Europarådets menneskehandelskonvensjon til å ivareta ofre for menneskehandel, både i form av forebygging, avdekking, irettføring og oppfølging. Riksadvokaten valgte i 2024 å presisere at mistenkte i saker vedrørende arbeidslivskriminalitet kan være ofre for menneskehandel, samt at staten er pålagt å sikre at ofre for menneskehandel

ikke i urimelig utstrekning selv blir utsatt for straffeforfølgning.

Menneskehandel er en kriminalitetsform preget av store mørketall. Øst politidistrikt har svært få registrerte saker i 2024. Det er sjeldent at ofrene selv er i stand til og/eller ønsker å anmelde eller be om hjelp. Politiet er derfor avhengig av å jobbe proaktivt, samt å få informasjon fra befolkningen for å kunne avdekke denne kriminalitetstypen.

Politidistriktet har ansvar for Oslo Lufthavn og flere store grenseoverganger mot Sverige. Distriktet står derfor i en særstilling med tanke på potensialet for å avdekke ofre for menneskehandel.

Øst politidistrikt er bekymret for at yngre personer, særlig de under 18 år med knytninger til kriminelle nettverk, kan befinne seg i en utnyttelsessituasjon når de begår kriminalitet.

5 Trusler om IKT-sikkerhet og digital infrastruktur

Med trusler mot IKT-sikkerhet og digital infrastruktur menes kriminalitet mot datasystemer, som datainnbrudd, datatyveri og løsepengevirus. Slik kriminalitet begås først og fremst for økonomisk vinning, men også for å skade maskinvare eller digitale tjenester, eller for å få urettmessig tilgang til sensitiv eller annen informasjon.

Situasjonsbeskrivelse

Denne kriminalitetstrusselen er kompleks. De mest alvorlige hendelsene har ofte opprinnelse utenfor landets grenser og det er fremdeles store kunnskapshull knyttet til aktørene.

Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) peker i RISIKO 2024 på sentrale utviklingstrekk i cyberdomenet. De viser spesielt til utnyttelse av nulldagssårbarheter, cyberoperasjoner som rammer nær sagt alle samfunnssektorer og en gjennomgående profesjonalisering av angrepene. Videre vises det til bruk av kunstig intelligens i påvirkningsoperasjoner ved at man genererer video og bilder som fremstår som ekte og viser en annen virkelighet enn den faktiske med hensikt om å forvirre, påvirke eller destabilisere samfunn. Hensikten med en slik påvirkningsoperasjon er ikke spredning av et budskap, men heller oppnå mistillit til media og myndigheter.

PST fremhever i Nasjonal Trusselvurdering for 2024, at norske virksomheter, organisasjoner og privatpersoner vil bli utsatt for cyberoperasjoner fra statlige aktører i 2024. Operasjonene kan være både målrettede og opportunistiske, og er en vedvarende og alvorlig trussel mot det norske samfunnet.

En ny dimensjon i denne trusselen har tilkommet, gjennom den pågående krigen og ustabile situasjonen i Midtøsten, med Iran og Israel på hver sin side. Samtidig pågår også krigen i Ukraina og cyberaktører tilknyttet det russiske regimet utgjør fremdeles en trussel.

Kriminalitet mot datasystemer kan ikke knyttes til ett politidistrikt alene, men fremstår som et internasjonalt problem da man ser de samme aktørene i flere land og fylker i Norge. Alvorlig IT-kriminalitet er i 2024 fremhevet som et prioritert kriminalitetsområde fra Riksadvokaten.

Det har det siste året tilkommet Øst politidistrikt lite informasjon om datakriminalitet, og det har vært få straffesaker knyttet til denne trusselen. Det antas derfor at det er store mørketall for denne kriminalitetstypen.

Det er vanskelig å vurdere den konkrete trusselen mot IKT-sikkerhet og digital infrastruktur i Øst politidistrikt. Likevel fremstår trusselen å være svært aktuell både innenfor sabotasje og for økonomisk vinning det neste året. Sabotasjeaksjoner vil oftest rette seg direkte mot både norske og utenlandske myndigheter, virksomheter som understøtter samfunns-kritiske funksjoner og næringsliv som produserer materiell brukt i konflikter og kriger. Angrep som gjennomføres for økonomisk vinning vil være mer tilfeldig og kan ha en større bredde i typen virksomheter som blir utsatt for det, selskaper med synlig høy inntekt antas å ha en forhøyet risiko.

6 Trusler mot grensesikkerhet og indre sikkerhet

Med trusler mot grensesikkerhet og indre sikkerhet menes kriminalitet som truer indre og ytre Schengen-grenser og tryggheten på territoriet. Dette omfatter blant annet ID-misbruk og grense-relatert kriminalitet som smugling av varer og migranter, i tillegg til irregulære grensepasseringer og ulovlig opphold.

6.1 Irregulær migrasjon til Øst politidistrikt

Migrasjonsutviklingen i Europa påvirkes av flere faktorer utenfor politiets rekkevidde. Konflikter og sikkerhetsproblemer i blant annet Ukraina, Midtøsten og Nord-Afrika påvirker migrantstrømmene. Øst politidistrikt har nærhet til store befolkningsentre, diasporamiljøer og flere av landets største grenseoverganger, som gjør distriktet tilgjengelig og attraktivt for både lovlig og ulovlig migrasjon.

Schengen-samarbeidet og reisefriheten det medfører gir irregulære migranter og kriminelle stor frihet til å bevege seg ukontrollert innenfor området. De fleste ulovlige migrantene som kommer til Norge, krysser Schengens ytre grenser via Vest-Balkan eller sjøveien til middelhavslandene før de tar seg videre til Norge ved å utnytte reisefriheten.

Mange av migrantene benytter seg av menneskesmuglere på reisen, og bruk av falske identitetsdokumenter er utbredt. Falske dokumenter benyttes ofte for å komme seg om bord på ulike transportmidler før de kvitter seg med dokumentene underveis på reisen. På grunn av fravær av innreisekontroll som følge av reisefriheten i Schengen blir migrantene sjelden oppdaget av politiets kontrollvirksomhet før migrantene selv oppsøker politiet for å søke asyl. De fleste migrantene som registreres i Øst Politidistrikt

ankommer over Oslo Lufthavn fra andre Schengen-land. Om lag en fjerdedel ankommer over landegrensene med buss, tog, eller privatbil. Hovedsakelig oppgir migrantene å være fra Syria. Det forventes at migrasjonstrendene vil fortsette eller øke i 2025.

6.2 Misbruk av visumforordningen

Misbruk av visumforordningen er et vedvarende problem ved innreise til Norge over Oslo Lufthavn. Dette kan skje ved at visum blir utstedt basert på uriktige grunnlag, eller at reisefriheten som visumet gir blir misbrukt til å reise med et annet formål enn det som ble oppgitt ved søknaden. Misbruk av visumforordningen skjer blant ulike nasjonaliteter på ulike måter. Enkelte utnytter muligheten til å oppholde seg ulovlig i Norge eller andre Schengen-land. Gjennom sommeren og høsten 2024 har det vært flere tilfeller av borgere av land i Vest-Afrika som har benyttet seg av visumforordningen for å tilegne seg innreise til Norge på uriktig grunnlag.

Det er utfordrende å avdekke misbruk av visumforordningen. For å håndtere denne trusselen er det nødvendig med et godt samarbeid mellom politiet og immigrasjonsmyndighetene, herunder visumutstedere ved norske ambassader og konsulater i utlandet og UDI for ettergåelse og eventuell tilbakekalling av uriktig innvilgede visum.

Lokal trusselvurdering 2024-2025

Utgitt: Februar 2025

Utgiver: Øst politidistrikt

Foto: Politifoto, Unsplash